YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
12 päivänä joulukuuta 1974 *

Asiassa 36/74,

jonka Arrondissementsrechtbank Utrecht on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

1. **Bruno Nils Olaf Walrave,**

2. **Longinus Johannes Norbert Koch**

vastaan

1. **Association Union Cycliste Internationale,**

2. **Koninklijke Nederlandsche Wielren Unie,**

3. **Federacion Española Ciclismo**

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 7, 48 ja 59 artiklan sekä työntekijöiden vapaata liikkuvuutta yhteisön alueella koskevan asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL N:o L 257, 19.10.1968, s. 2) säännösten tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat C. Ó. Dálaigh ja A. J. Mackenzie Stuart sekä tuomarit A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (esittelevä tuomari), P. Pescatore, H. Kutscher ja M. Sørensen,

julkisasiamies: J. P. Warner,
kirjaaja: A. Van Houtte,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Arrondissementsrechtbank Utrecht on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 15.5.1974 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 24.5.1974, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksiä perustamissopimuksen 7 artiklan ensimmäisen kohdan, 48 artiklan ja 59 artiklan ensimmäisen kohdan sekä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL N:o L 257, s. 2) tulkinnasta.

2 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko näitä määräyksiä tai säännöksiä tulkittava siten, että eräs Union Cycliste Internationalen (kansainvälinen pyöräilyliitto) sääntö on niiden kanssa ristiriidassa. Sääntöä sovelletaan edeltäjäajon keskipitkien matkojen MM-kisoissa ja sen mukaan "moottoripyörällä ajavan edeltäjän on oltava samaa kansalaisuutta pyöräilijän kanssa".

3 Nämä kysymykset on esitetty Union Cycliste Internationalea (UCI) sekä Alankomaiden ja Espanjan pyöräilyliittoja vastaan nostettujen kanteiden yhteydessä. Kaksi Alankomaiden kansalaista, jotka tavanomaisesti toimivat edeltäjinä kuvaillun kaltaisissa kilpailuissa, ovat nostaneet kanteet, koska he pitävät edellä mainittua UCI:n sääntöä syrjivänä.

4 Kun otetaan huomioon yhteisön tavoitteet, urheilutoiminta kuuluu yhteisön oikeuden soveltamisalaan ainoastaan, jos se on perustamissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettua taloudellista toimintaa.

5 Jos tällainen toiminta on luonteeltaan palkkatyötä tai palvelujen tarjoamista vastiketta vastaan, se kuuluu tapauksen mukaan perustamissopimuksen 48–51 tai 59–66 artiklan soveltamisalaan.

6 Näissä määräyksissä, joissa pannaan täytäntöön perustamissopimuksen 7 artiklan pääsääntö, kielletään kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä siinä toiminnassa, jota näissä määräyksissä tarkoitetaan.

7 Tältä osin näiden suoritusten perusteena olevan oikeudellisen suhteen tarkalla luonteella ei ole merkitystä, koska syrjintäkielto ulottuu samoin edellytyksin kaikkeen palkkatyöhön tai palvelujen tarjoamiseen.

8 Tämä kielto ei kuitenkaan koske urheilujoukkueiden kokoonpanoa eikä etenkään maajoukkueiden kokoonpanoa, koska näiden joukkueiden muodostaminen on yksinomaan urheilullinen kysymys eikä siten liity taloudelliseen toimintaan.

9 Tätä kyseisten määräysten soveltamisalan rajoitusta ei voida kuitenkaan ulottaa yli sen, mitä sen tarkoitus edellyttää.

10 Kansallisen tuomioistuimen on edellä esitetyn perusteella arvioitava sen harkittavaksi jätettyä toimintaa ja päätettävä erityisesti, muodostavatko edeltäjä ja pyöräilijä joukkueen kyseisessä urheilulajissa.

11 Jäljempänä olevat vastaukset annetaan edellä määritellyissä yhteisön oikeuden soveltamisalan rajoissa.

12 Esitetyt kysymykset liittyvät perustamissopimuksen 48 ja 59 artiklan tulkintaan sekä toissijaisesti 7 artiklan tulkintaan.

13 Ne koskevat pääasiallisesti mainittujen määräysten sovellettavuutta muihin kuin julkisoikeudellisiin oikeussuhteisiin, niiden alueellisen soveltamisalan määrittelyä suhteessa maailmanlaajuisen järjestön laatimiin urheilua koskeviin sääntöihin sekä joidenkin määräysten välitöntä sovellettavuutta.

14 Ensinnäkin kysytään kunkin edellä tarkoitetun artiklan osalta, voidaanko katsoa, että kansainvälisen urheilujärjestön säännöt ovat ristiriidassa perustamissopimuksen kanssa.

15 On väitetty, että näiden artiklojen kiellot tarkoittavat ainoastaan julkisten viranomaisten antamista säädöksistä johtuvia rajoituksia. Ne eivät tarkoittaisi rajoituksia, jotka johtuvat muiden kuin julkisoikeudellisten henkilöiden tai yhdistysten oikeustoimista.

16 Perustamissopimuksen 7, 48 ja 59 artikloille on yhteistä se, että niiden soveltamisaloilla kielletään kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä.

17 Tällaisen syrjinnän kieltoa ei sovelleta ainoastaan julkisten viranomaisten toimintaan, vaan sitä sovelletaan myös muunlaisiin oikeussääntöihin, joiden tarkoituksena on kollektiivisesti säännellä palkkatyötä ja palvelujen tarjoamista.

18 Henkilöiden vapaata liikkuvuutta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien esteiden poistaminen, joka on olennainen tavoite yhteisössä ja joka vahvistetaan perustamissopimuksen 3 artiklan e kohdassa, vaarannettaisiin, jos viranomaisperäisten esteiden poistamisen vaikutus tehtäisiin tyhjäksi esteillä, jotka perustuvat muiden kuin julkisoikeudellisten yhdistysten tai yhteenliittymien oikeudellisen itsemääräämisvallan käyttöön.

19 Koska eri jäsenvaltioissa työehtoja säännellään joko laeilla tai asetuksilla taikka yksityisten henkilöiden tekemillä sopimuksilla tai muilla oikeustoimilla, kyseisten kieltojen rajoittaminen koskemaan julkisten viranomaisten antamia säädöksiä voisi aiheuttaa sen, että näitä kieltoja sovellettaisiin eri tavalla.

20 Vaikka 60 artiklan kolmas kohta sekä 62 ja 64 artikla koskevat palvelujen tarjoamisen alalla erityisesti valtion toteuttamien toimenpiteiden poistamista, tämä ei vaikuta 59 artiklan sanamuodon yleiseen luonteeseen. Kyseisessä artiklassa ei erotella poistettavien rajoitusten alkuperää.

21 On selvää, että 48 artiklaa, joka koskee kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän poistamista palkkatyön osalta, sovelletaan myös muihin kuin julkisten viranomaisten sopimuksiin tai sääntöihin.

22 Sen vuoksi asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan neljännessä kohdassa säädetään, että syrjintää koskevaa kieltoa sovelletaan työehtosopimuksiin ja muuhun työtä koskevaan kollektiiviseen sääntelyyn.

23 Perustamissopimuksen 59 artiklassa tarkoitetut toiminnat eivät eroa 48 artiklassa tarkoitetuista luonteeltaan vaan ainoastaan sen seikan vuoksi, että niitä ei suoriteta työsopimuksen perusteella.

24 Ainoastaan tämän eron vuoksi ei voi olla perusteltua se, että tämän artiklan mukaisesti turvattavan vapauden soveltamisalaa tulkittaisiin suppeammin.

25 Tästä johtuu, että kansallinen tuomioistuin voi ottaa perustamissopimuksen 7, 48 ja 59 artiklan määräykset huomioon arvioidessaan urheilujärjestön antaman säännön pätevyyttä tai vaikutuksia.

26 Kansallisen tuomioistuimen toinen kysymys koskee sitä, kuinka syrjintäkieltoa koskevaa sääntöä voidaan soveltaa sellaisiin oikeudellisiin suhteisiin, jotka on perustettu maailmanlaajuisen urheilujärjestön toiminnan yhteydessä.

27 Yhteisöjen tuomioistuinta on myös pyydetty ratkaisemaan, voiko oikeudellinen tilanne olla erilainen sen mukaan, järjestetäänkö urheilukilpailu yhteisön alueella vai sen ulkopuolella.

28 Koska syrjintäkieltoa koskeva sääntö on ehdoton, sitä sovelletaan kaikkien oikeudellisten suhteiden arviointiin, jos näiden suhteiden voidaan joko sen paikan perusteella, jossa ne syntyivät, tai sen paikan perusteella, jossa niillä on vaikutusta, katsoa sijoittuvan yhteisön alueelle.

29 Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava tätä sijaintia ottaen huomioon jokaisen yksittäisen tapauksen olosuhteet. Se myös päättelee näiden suhteiden oikeusvaikutuksen osalta seuraukset syrjintäkieltoa koskevan säännön rikkomisesta.

30 Kansallinen tuomioistuin on esittänyt lopuksi kysymyksen siitä, onko perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäisellä kohdalla tai 7 artiklan ensimmäisellä kohdalla välitön oikeusvaikutus jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksessä.

31 Kuten edellä mainittiin, 59 artiklan tarkoituksena on kieltää palvelujen tarjoamisen alalla muun muassa kaikki palvelun tarjoajan kansalaisuuteen perustuva syrjintä.

32 Palvelujen tarjoamisen alalla perustamissopimuksen 59 artiklassa pannaan täytäntöön se syrjintäkieltoa koskeva sääntö, joka on perustamissopimuksen yleisen soveltamisalan osalta esitetty sen 7 artiklassa ja palkkatyön osalta sen 48 artiklassa.

33 Kuten yhteisöjen tuomioistuin jo on todennut (asia 33/74, Van Binsbergen, tuomio 3.12.1974), 59 artiklaan sisältyy siirtymäkauden päättymisen jälkeen ehdoton kielto asettaa jäsenvaltioissa palvelujen tarjoajan kansalaisuuteen perustuvia esteitä tai rajoituksia palvelujen tarjoamiselle siltä osin kuin ne koskevat jäsenvaltioiden kansalaisia.

34 Kysymykseen on sen vuoksi vastattava, että 59 artiklan ensimmäisessä kohdassa, ainakin siltä osin kuin siinä tarkoitetaan kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän poistamista siirtymäkauden loputtua, perustetaan yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava.

Oikeudenkäyntikulut

35 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattavaksi.

36 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Arrondissementsrechtbank Utrechtin esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Kun otetaan huomioon yhteisön tavoitteet, urheilutoiminta kuuluu yhteisön oikeuden soveltamisalaan ainoastaan, jos se on perustamissopimuksen 2 artiklassa tarkoitettua taloudellista toimintaa.**

2) **Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kielto, josta määrätään perustamissopimuksen 7, 48 ja 59 artiklassa, ei koske urheilujoukkueiden kokoonpanoa eikä etenkään maajoukkueiden kokoonpanoa, koska näiden joukkueiden muodostaminen on yksinomaan urheilullinen kysymys eikä siten liity taloudelliseen toimintaan.**

3) **Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa ei sovelleta ainoastaan julkisten viranomaisten toimintaan, vaan sitä sovelletaan myös muunlaisiin oikeussääntöihin, joiden tarkoituksena on kollektiivisesti säännellä palkkatyötä ja palvelujen tarjoamista.**

4) **Syrjintäkieltoa koskevaa sääntöä sovelletaan kaikkien oikeudellisten suhteiden arviointiin, jos näiden suhteiden voidaan joko sen paikan perusteella, jossa ne syntyivät, tai sen paikan perusteella, jossa niillä on vaikutusta, katsoa sijoittuvan yhteisön alueelle.**

5) **Perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäisessä kohdassa, ainakin siltä osin kuin siinä tarkoitetaan kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän poistamista siirtymäkauden loputtua, perustetaan yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava.**

Lecourt Ó Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco

Martens de Wilmars Pescatore Kutscher Sørensen

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä joulukuuta 1974.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti